Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/5143

28.10.2025

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Vloga storitev splošnega pomena za konkurenčnost, socialno kohezijo in demokracijo v Evropski uniji

(mnenje na lastno pobudo)

(C/2025/5143)

Poročevalec: **Thomas KATTNIG**

Svetovalki	Barbara SAK (za poročevalca)
	Valeria RONZITTI (za I. skupino)
Sklep plenarne skupščine	27. 2. 2025
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
Pristojnost	strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	24. 6. 2025
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	16. 7. 2025
Plenarno zasedanje št.	598
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	175/3/12

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) poziva, naj se bolj priznava celostna vloga storitev splošnega pomena v evropskem socialnem modelu ter izboljša njihov potencial vplivanja na trajnostno konkurenčnost, socialno, ekonomsko in teritorialno kohezijo ter demokracijo.

1.2 EESO poziva, naj se glede storitev splošnega pomena uporabi celosten in ne sektorski pristop, ki se trenutno uporablja za politike EU, ter naj se prizna osrednja vloga sodobnih storitev splošnega pomena pri spodbujanju trajnostne blaginje in konkurenčnosti. V tem smislu poziva Komisijo, naj na podlagi Lettovega poročila sprejme konkretne ukrepe v obliki akcijskega načrta za storitve splošnega pomena.

1.3 EESO poziva države članice, naj poskrbijo za univerzalen in enak dostop do cenovno ugodnih in visokokakovostnih osnovnih storitev. To je pogoj za socialno pravičnost, saj stroški izvajanja storitev splošnega pomena niso odvisni od kupne moči uporabnikov. Te storitve in infrastruktura za izvajanje storitev, ki je potrebna, da so splošno dostopne, so ključnega pomena za gospodarstvo in blaginjo v EU, saj prispevajo k temu, da državljani zaupajo v državo in družbo, s tem pa tudi h koheziji. Za to je treba poskrbeti s finančnimi in regulativnimi reformami. Financiranje storitev splošnega pomena ni izdatek za potrošnjo, temveč naložba v prihodnost. Zanje je treba predvideti ustrezno in stabilno financiranje, saj so ključni element kohezijske politike ter dolgoročne strategije za varnost in pripravljenost.

1.4 EESO ugotavlja, da imajo državljani in podjetja nižje življenjske stroške in stroške poslovanja, če države vodijo politiko naložb v infrastrukturo in ustrezno financirajo stroške storitev za izvajanje kakovostnih javnih storitev. Zato meni, da je treba storitve splošnega pomena ustrezno financirati in jih izboljšati ter z njimi bolje izpolnjevati potrebe državljanov, da bi povečali zadovoljstvo in zaupanje v demokracijo.

1.5 Pri naložbah v javne storitve je treba poskrbeti za regionalno uravnoteženost. Zato moramo pri izvajanju fiskalnih pravil posebno pozornost nameniti javnim naložbam, zlasti v povezavi s Kohezijskim skladom, da se upošteva njihov prispevek k dolgoročni konvergenci in odpornosti.

1.6 Pri reviziji direktive o javnem naročanju bi se morali osredotočiti predvsem na poenostavitev in jasen premik s pristopa, ki temelji izključno na cenah, na sistem, ki temelji na ustreznem razmerju med ceno in kakovostjo, hkrati pa spodbujati socialna in trajnostna merila, ki temeljijo na ustreznih ciljih EU, ter boljši dostop MSP do javnih naročil za bolj trajnostno in vključujoče gospodarstvo EU.

1.7 Zdaj med storitve splošnega pomena sodijo tudi digitalna omrežja, ki so nepogrešljiva za družbeno udejstvovanje in gospodarski razvoj. V skladu s poročilom o stanju digitalnega desetletja za leto 2025 so potrebne spremembe v državni digitalni infrastrukturi, da bi zmanjšali odvisnost od ponudnikov storitev zunaj EU ter okrepili suverenost in varnost EU, zlasti na področju povezljivosti in zagotavljanja javnih storitev.

1.8 Z univerzalnim dostopom in teritorialno umeščenostjo storitev splošnega pomena se upošteva, da je za njihovo izvajanje potrebna subsidiarnost, kar državljanom omogoča soodločanje in demokratični nadzor.

1.9 EESO poziva, naj se glede storitev splošnega pomena uporabi celosten in ne sektorski pristop, ki se trenutno uporablja za politike EU. V tem smislu poziva Komisijo, naj na podlagi Lettovega poročila sprejme konkretne ukrepe v obliki akcijskega načrta za storitve splošnega pomena, s katerim bi priznali osrednjo vlogo sodobnih storitev splošnega pomena pri spodbujanju trajnostne blaginje in konkurenčnosti.

1.10 Glede na širok razpon storitev splošnega pomena je treba s pristopom, ki temelji na raziskavah in zanesljivih podatkih, oceniti njihov medsektorski potencial in pomen v številnih gospodarskih panogah. To bi morali redno spremljati na podlagi statističnih podatkov in poudarjati pomemben strukturni prispevek storitev splošnega pomena k trajnostnim prehodom v sedanjem obdobju številnih kriz.

2. **Ozadje mnenja**

2.1 Storitve splošnega pomena, na primer na področju zdravstvenega varstva, oskrbe starejših in varstva otrok, izobraževanja, sociale, energetike, vode in javnega prevoza, so temeljni element konkurenčnosti, evropskega socialnega modela in demokratične udeležbe v Evropi. Pomembne niso zgolj s tehničnega vidika, saj so namenjene skupnemu dobremu, spodbujajo socialno vključenost, krepijo zaupanje v državne institucije ter prispevajo k pripravljenosti in socialni odpornosti, zlasti v času številnih kriz.

2.2 Komisija bi morala v novem načrtu za spodbujanje trajnostne blaginje in konkurenčnosti, med drugim s kompasom za konkurenčnost in dogovorom o čisti energiji, priznati osrednjo vlogo sodobnih storitev splošnega pomena.

2.3 Storitve splošnega pomena so za evropsko gospodarstvo zelo pomembne. Leta 2021 se je z njimi in z javnimi storitvami v EU-27 ustvarilo 3 721 milijard EUR dodane vrednosti, kar je 28,4 % skupne dodane vrednosti v EU-27. Hkrati je bilo na tem področju zaposlene 31,1 % delovne sile v EU-27 (65,2 milijona zaposlenih v EU-27), leta 2021 pa se je zanj namenilo 19,7 % (632,6 milijarde EUR) vseh naložb v EU-27 ([1]).

2.4 Komisija opredeljuje tri kategorije storitev splošnega pomena – gospodarske, negospodarske in socialne ([2]):

— **storitve splošnega gospodarskega pomena** so osnovne storitve, ki se izvajajo za plačilo. Zanje v EU veljajo pravila enotnega trga in pravila o konkurenci. Vendar se lahko za zaščito dostopa državljanov do osnovnih storitev po potrebi uporabljajo odstopanja od teh pravil;

— **negospodarske storitve**, denimo sistemi socialne varnosti, za katere ne veljajo posebna zakonodaja EU ali pravila enotnega trga in pravila o konkurenci;

— **socialne storitve splošnega pomena** so namenjene izpolnjevanju potreb ranljivih državljanov ter temeljijo na načelih solidarnosti in enakega dostopa. Te storitve so lahko gospodarske in negospodarske.

([1]) Posodobljeni statistični podatki o storitvah splošnega pomena, zvezni urad za načrtovanje, belgijska vlada, maj 2024.
([2]) https://commission.europa.eu/topics/single-market/services-general-interest_sl.

2.5 Visokokakovostne, cenovno ugodne in dostopne javne storitve in storitve splošnega pomena so nepogrešljive, hkrati pa so tudi koristno orodje za državljane, podjetja in vlade. To se je pokazalo med krizo zaradi pandemije COVID-19 in energetsko krizo, ki jo je povzročila ruska vojna agresija proti Ukrajini. Teh kriz namreč brez organizacij civilne družbe in strukture mrež socialnega gospodarstva ne bi bilo mogoče premagati.

2.6 Ponudniki javnih storitev in zaposleni na področju storitev splošnega pomena opravljajo ključno delo in prispevajo strokovno znanje. So bistveni akterji na področju storitev splošnega pomena, saj so se zmožni odzvati ter preprečiti poslabšanje okolja in najti pozitivne rešitve za podnebne izzive. Imajo možnost ukrepati in delovati v skupno dobro, v korist skupnosti in ne delničarjev. Sprejemajo rešitve, prilagojene lokalnim razmeram.

2.7 Zmanjšanje naložb v javne službe in kolektivne storitve ima dolgoročne posledice, ki jih bo v prihodnje dražje odpravljati. Blaginja prihodnjih generacij temelji na dolgoročni varnosti, močnih javnih storitvah in – tudi negospodarskih – storitvah splošnega pomena v vseh gospodarskih panogah. Glede na pomen teh vidikov na področju pripravljenosti se zaradi prizadevanj za rešitev sedanjih varnostnih in obrambnih vprašanj ne sme ogroziti storitev, ki prispevajo k socialni koheziji, izobraževanja in blaginje ljudi.

2.8 Mario Draghi v svojem poročilu o prihodnosti konkurenčnosti EU poudarja, kako pomembne so storitve splošnega pomena za inovacije, trajnostno rast, gospodarsko varnost in pripravljenost EU na različnih področjih, kot so oskrba z energijo, infrastruktura ter izobraževanje in usposabljanje. Spretnosti in znanje zaposlenih so še posebej pomembni za trajno konkurenčnost. Enrico Letta pa v svojem poročilu poziva k akcijskemu načrtu za storitve splošnega pomena, za katere je potrebno stabilno financiranje.

2.9 Dostop do storitev splošnega pomena je temeljna pravica in je vključen v evropski steber socialnih pravic. Medtem ko načelo 20 stebra izrecno omenja „osnovne“ storitve splošnega pomena, so v drugih načelih opredeljena pomembna področja teh storitev, kot so izobraževanje, stanovanja in pomoč za brezdomce, varstvo otrok in dolgotrajna oskrba, vključevanje invalidov in zdravstveno varstvo. Storitve splošnega pomena sodijo med skupne vrednote EU v smislu člena 14 PDEU, kot je določeno v Protokolu (št. 26) o storitvah splošnega pomena, ki je priložen PEU in PDEU, ter v členu 36 Listine EU o temeljnih pravicah.

2.10 Ankete o zadovoljstvu državljanov s storitvami splošnega pomena kažejo, da je z njimi v povprečju zadovoljnih le 54 % državljanov, rezultati pa se med državami članicami zelo razlikujejo. Da je zagotavljanje javnih storitev v njihovi državi dobro, meni 94 % vprašanih v Luksemburgu, 86 % na Nizozemskem in 78 % v Avstriji, medtem ko je 70 % vprašanih v Grčiji, 63 % v Italiji in 58 % na Portugalskem dejalo, da z javnimi storitvami niso zadovoljni ([3]). Če države vodijo politiko naložb v infrastrukturo in ustrezno financirajo stroške storitev za izvajanje kakovostnih javnih storitev, imajo državljani in podjetja nižje življenjske stroške in stroške poslovanja.

2.11 Storitve splošnega pomena utirajo pot do krožnega enotnega trga. Vendar glede recikliranja ni enotnih standardov, zato so reciklirani izdelki dražji od primarnih proizvodov. Proizvajalce je treba tako spodbujati k uporabi sekundarnih materialov. Z usklajenimi tehničnimi pravili in standardi bi morali poskrbeti, da se že pri zasnovi izdelkov predvidi možnost njihovega recikliranja.

3. **Splošne ugotovitve**

3.1 Storitve splošnega pomena, ki so temelj gospodarskega razvoja, so trdna strukturna podpora za konkurenčnost Evrope, saj ne le državljanom, temveč vsem podjetjem, organizacijam in javnim organom dajejo dostop do osnovnih storitev, ki so potrebne za socialno, teritorialno in ekonomsko kohezijo, pa tudi za delovanje celotnega evropskega gospodarstva.

3.2 Visokokakovostne storitve splošnega pomena za vse so ključni element evropskega socialnega modela ter vplivajo tudi na demokracijo in odnos državljanov do oblasti in javnih organov. EESO meni, da je treba državam članicam omogočiti prožnost in avtonomijo pri organizaciji javnih storitev glede na njihove potrebe in prakso, hkrati pa moramo poskrbeti za visoke standarde, denimo za univerzalni dostop (s socialnega, fizičnega in teritorialnega vidika), kontinuiteto, zanesljivost, varnost, cenovno dostopnost, odgovornost, prilagodljivost in odzivnost ter dolgoročno trajnostnost.

([3]) Standardna raziskava Eurobarometer 101, pomlad 2024.

3.3 Dostopne in lokalno umeščene storitve splošnega pomena pomembno prispevajo k sodelovanju, soodločanju in demokratičnemu nadzoru ter h krepitvi zaupanja v institucije. Enak dostop vseh do cenovno ugodnih osnovnih storitev je pogoj za socialno pravičnost in socialno kohezijo, saj stroški izvajanja storitev splošnega pomena niso odvisni od kupne moči uporabnikov. Kot je poudarjeno v mnenju TEN/772, je soustvarjanje storitev splošnega pomena učinkovit način za spodbujanje participativne demokracije in krepitev evropskega povezovanja.

3.4 Ena od bistvenih storitev splošnega pomena so varna, ustrezna, dostopna in cenovno ugodna stanovanja, ki so temeljna človekova pravica, ključen vidik blaginje in dejansko pogoj za vse druge storitve splošnega (gospodarskega) pomena. Kraj bivanja je bistvenega pomena za državljanstvo in odnose v družbi.

3.5 V skladu s poročilom o stanju digitalnega desetletja za leto 2025 so potrebne spremembe v državni digitalni infrastrukturi, da bi zmanjšali odvisnost od ponudnikov storitev zunaj EU ter okrepili suverenost in varnost EU, zlasti na področju povezljivosti in zagotavljanja javnih storitev. S spletnimi storitvami se tudi poveča udeležba ljudi in družbenih skupin, ki jih drugače težko dosežemo. Ustrezno financiranje neodvisnega novinarstva kot bistvene infrastrukture za demokracijo ter ustrezno spremljanje in zakonsko urejeno razširjanje informacij ter razprava o njih omogočajo dialog in lahko preprečijo protidemokratični ekstremizem. EESO je prepričan, da mora demokratična družba nujno ponovno prevzeti nadzor nad infrastrukturo in storitvami, potrebnimi za širjenje informacij, kot v preteklosti v primeru komunikacijske infrastrukture.

3.6 Zagotavljanje storitev splošnega pomena ima osrednjo vlogo pri širitvi digitalne infrastrukture, da bi vsem državljanom omogočili enak dostop do digitalnih omrežij in storitev. Predvsem v podeželskih, redko poseljenih ali gospodarsko šibkih regijah, kot so otoki, je to pogosto naloga javnih organov ali subjektov socialnega gospodarstva, saj trg na teh območjih v to ne vlaga dovolj. Digitalna infrastruktura je osnova za številne druge storitve splošnega pomena, kot so e-zdravje, spletno izobraževanje in digitalna uprava, kar je bistvenega pomena tudi za kmetijstvo in vse gospodarske subjekte. Digitalna omrežja zato sodijo med storitve splošnega pomena in so nepogrešljiva za družbeno udejstvovanje in gospodarski razvoj.

3.7 EESO poziva, naj se glede storitev splošnega pomena uporabi celosten in ne sektorski pristop, ki se trenutno uporablja za politike EU. V tem smislu poziva Komisijo, naj na podlagi Lettovega poročila sprejme konkretne ukrepe v skladu z modelom akcijskega načrta za socialno gospodarstvo ([4]) in v okviru prihodnje revizije akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic pripravi akcijski načrt za storitve splošnega pomena s posebnim poudarkom na izvajanju načela 20 evropskega stebra socialnih pravic in uveljavljanju pravice ostati, kjer si.

3.8 V vodilnem poročilu Eurofounda iz leta 2019 o kakovosti življenja in javnih storitvah ([5]) je navedeno, da obstaja pozitivna povezava med javnimi storitvami in zaupanjem, ter izpostavljen pomen sodelovanja javnosti pri sooblikovanju storitev. Poudarjeno je tudi, da so še vedno razlike med državami in različnimi družbenimi skupinami. Ugotovljene so bile opazne vrzeli pri zagotavljanju storitev ter različne ovire za učinkovit dostop do njih. Rezultati kažejo, da kakovost storitev ni povsod enaka, hkrati pa nakazujejo tudi, kako nuditi večjo podporo. Eurofound poudarja, da se z izboljšanjem izvajanja kakovostnih javnih storitev bistveno prispeva k izpolnitvi ciljev evropskega stebra socialnih pravic.

3.9 Ponudniki storitev splošnega pomena bi si morali pri organizaciji izvajanja storitev splošnega pomena poleg gospodarskega razvoja prizadevati tudi za cilje trajnostnega razvoja, npr. za izkoreninjenje revščine z zagotavljanjem splošne in cenovne dostopnosti, za enakost spolov, dostop do cenovno ugodne, zanesljive in trajnostne energije, vode in sanitarnih storitev za vse ter dostojno delo (vključno s primerno skrbnostjo v oskrbovalni verigi). Razsežnost socialne pravičnosti teh ciljev vpliva na kohezijo, kar pozitivno učinkuje na demokracijo.

3.10 Najverjetnejši razlogi za nezadovoljstvo so zmanjšanje naložb v storitve splošnega pomena zaradi varčevalne politike, večji stroški storitev zaradi tržnih gibanj in premalo naložb. Podatki iz standardne raziskave Eurobarometer št. 101 (pomlad 2024) in raziskave Eurofounda o kakovosti življenja iz leta 2024 ([6]) potrjujejo, da je v 12 državah članicah EU, kjer so ljudje bolj zadovoljni v življenju in z ravnjo demokracije, tudi stopnja zadovoljstva glede izvajanja javnih storitev visoka. EESO zato meni, da je treba storitve splošnega pomena ustrezno financirati in jih izboljšati ter z njimi bolje izpolnjevati potrebe državljanov, da bi povečali zadovoljstvo in zaupanje v demokracijo.

([4]) https://social-economy-gateway.ec.europa.eu/eu-initiatives/seap_en.

([5]) Eurofound, *Challenges and prospects in the EU: Quality of life and public services* (Izzivi in obeti v EU: kakovost življenja in javne storitve), 2019 (https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/challenges-and-prospects-eu-quality-life-and-public-services#read_publication).

([6]) Eurofound (2024), *Quality of life in the EU in 2024: Results from the Living and Working in the EU e-survey* (Kakovost življenja v EU v letu 2024 – rezultati spletne ankete o življenju in delu v EU) (https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/2025-01/ef24028en.pdf).

3.11 Iz dogovora o čisti energiji in akta o krožnem gospodarstvu je razvidna strategija Komisije za spodbujanje čiste industrije. S tem se je začel poudarjati pomen storitev splošnega pomena, zlasti njihovega načrtovanja in porabe sredstev zanje, za celotno gospodarstvo.

3.12 EESO meni, da bi morali v vsej EU redno izvajati analizo dobrih praks na področju razogljičenja. Poleg tega je potreben pristop na podlagi raziskav, da se ocenita vloga in pomen storitev splošnega pomena ter pridobijo podatki o prispevku ponudnikov teh storitev k trajnostni konkurenčnosti EU. To bi lahko redno spremljali denimo v okviru statističnega pregleda Eurostata.

3.13 EESO je v prejšnjih mnenjih že poudaril, da morajo biti storitve splošnega pomena vključujoče, konkurenčne, visokokakovostne in cenovno dostopne. Za to je treba poskrbeti s finančnimi in regulativnimi reformami. Financiranje storitev splošnega pomena ni izdatek za potrošnjo, temveč naložba v prihodnost. Da bi poskrbeli za trajnostne naložbe v storitve splošnega pomena, je treba te storitve prednostno obravnavati in zaščititi v okvirih ekonomskega upravljanja EU ter priznati njihov strateški pomen za socialno kohezijo in dolgoročno konkurenčnost. Kot zdaj vidimo v primeru obrambnih izdatkov, je takšne izjeme mogoče odobriti. To namreč ni povezano s fiskalnimi omejitvami, ampak s politično voljo. Storitve splošnega pomena morajo soditi v okvir celostne obrambne politike, hkrati pa je treba ne glede na to nujno vlagati v ohranjanje konkurenčnosti in demokracije, zato je taka izjema mogoča tudi na tem področju in jo je treba čim prej uvesti.

3.14 Bistveno je dolgoročno okrepiti in uporabljati instrumente, kot sta Kohezijski sklad in sklad za prehod, da bi pospešili zeleni prehod in okrepili storitve splošnega pomena. Sredstva Kohezijskega sklada se uporabljajo samo za odpravljanje regionalnih razlik. Potrebna je obsežnejša kohezijska politika, s katero se obravnavajo socialne neenakosti in krepi občutek pripadnosti Evropi. Porabo sredstev Kohezijskega sklada je treba povečati in ne zmanjšati. Če bomo porabo za vojaške namene povečali na račun kohezijske politike, Evropa ne bo močnejša. EU bi lahko tako kot med pandemijo uporabila instrument skupnega najemanja posojil. Poleg tega bi morala za izdatke za socialno in regionalno kohezijo veljati enaka raven prožnosti kot v primeru strateških sektorjev, denimo obrambnega, da se prizna bistvena vloga kohezije pri zagotavljanju gospodarske in socialne stabilnosti v EU. EESO se zavzema za uporabo teh pravil v širšem pristopu k varnostnim in obrambnim ukrepom ter storitvam splošnega pomena, da bi dali prednost javnim naložbam, usmerjenim v rast, in se izognili iskanju kompromisov med obrambnimi in socialnimi izdatki.

3.15 Možnosti za organiziranje in financiranje storitev splošnega pomena in storitev splošnega gospodarskega pomena so omejene s svoboščinami enotnega trga in konkurenčnim pravom, zlasti zakonodajo o državni pomoči in javnih naročilih. Posebna pravila za storitve splošnega gospodarskega pomena ([7]) je treba temeljito revidirati. Jasno je treba določiti, katere storitve splošnega pomena niso vključene v zakonodajo o državni pomoči. EESO za nekatere storitve splošnega gospodarskega pomena, na primer na stanovanjskem, zdravstvenem in socialnem področju, predlaga tudi, naj se predvidi več državne pomoči in daljše roke za nadomestilo za opravljanje storitev. Da bi spodbudili regionalno in evropsko dodano vrednost, bi bilo treba ohraniti neposredne oddaje naročil in jih z zvišanjem pragov še razširiti. Pri reviziji direktive o javnem naročanju bi se morali osredotočiti predvsem na poenostavitev in dodatno spodbujanje socialnih in trajnostnih meril, ki temeljijo na ustreznih ciljih EU, ter boljši dostop MSP do javnih naročil za bolj trajnostno in vključujoče gospodarstvo EU. Zato bi morali odpraviti pristop, ki temelji izključno na cenah, in namesto tega uporabljati pristop, ki temelji na ustreznem razmerju med ceno in kakovostjo. Prav tako bi morali skrajšati podizvajalske verige in uvesti splošno odgovornost izvajalcev, da bi se pomembni elementi skladno uporabljali na ravni EU. Poleg tega bi bilo treba dovoliti podaljšanje pogodb o socialnih storitvah, ki so zdaj omejene na tri leta, da se zagotovi stabilnost načrtovanja tako za ponudnike kot za odjemalce, in dopustiti javne interne sheme do določenega praga.

3.16 Poleg financiranja storitev splošnega pomena je bistveno tudi, da je na voljo dovolj potrebne usposobljene delovne sile in da se (pre)usposobi zadostno število zaposlenih. Hkrati je treba ustvariti kakovostna in produktivna delovna mesta ter podpreti učinkovit socialni dialog, pravično plačilo in ustrezne delovne pogoje za zaposlene na področju storitev splošnega pomena in v drugih panogah.

3.17 Glede na proračunske omejitve v številnih državah članicah obstaja tveganje, da zaradi konkurenčnosti in proračunskih vprašanj ne bodo obravnavani pomembnejši vidiki, kot so demokracija, človekove pravice in kakovost življenja. Pri razpravah o prihodnosti storitev splošnega pomena se ne bi smeli omejiti zgolj na financiranje. To bi namreč lahko privedlo do dvostopenjskega sistema storitev splošnega pomena, ko bi se kakovost osnovnih storitev poslabšala, državljani pa bi bili primorani plačevati za hitrejše in bolj kakovostne storitve. Ta tržna logika je upravičena v primeru nenujnih zasebnih storitev, kar pa storitve splošnega pomena niso. Zato je pomembno, da se ne uporablja za javne storitve, s katerimi se izpolnjujejo osnovne potrebe prebivalstva ter prispeva k socialni in teritorialni koheziji ([8]).

([7]) Evropska komisija: Sveženj o storitvah splošnega gospodarskega pomena: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/sgei_en.

([8]) Glej tudi Michael Sandel: *What Money Can't Buy: The Moral Limits of Markets*, 2013.

3.18 Potrebno je širše razumevanje ključnega pomena storitev splošnega pomena za zmanjšanje dohodkovne in premoženjske neenakosti ter krepitev demokracije. Da bi lahko ponudniki javnih storitev, zaposleni in uporabniki bolj konstruktivno sodelovali, morajo razumeti drug drugega. Z boljšo promocijo storitev splošnega pomena in večjim priznavanjem njihovega pomena za družbo in socialno kohezijo bi lahko povečali motiviranost zaposlenih. V dialogu med državljani in zaposlenimi na področju storitev splošnega pomena bi lahko izpostavili pomen dela teh zaposlenih ter s tem prispevali k večjemu spoštovanju kolektivnih storitev in predanosti. Na področju občinskih storitev so bili doseženi pozitivni rezultati s politiko odprtih vrat, obiski šol in oglaševalskimi kampanjami.

3.19 Bolj kot so državljani vključeni v sprejemanje odločitev v zvezi s svojimi javnimi službami in kolektivnimi storitvami, boljša je resnična participativna demokracija, državljani pa bodo v prihodnje bolje sprejemali in bili bolj pripravljeni plačevati pravičen finančni prispevek (denimo prek davkov ali pristojbin za storitve) za koriščenje storitev.

3.20 EESO je trdno prepričan, da so naložbe v izobraževanje in raziskave bistvene za ohranitev gospodarske moči Evrope ter obravnavo demografskih sprememb (pomanjkanje delovne sile in spretnosti), tehnološkega napredka in podnebnih izzivov. To pomeni, da je za konkurenčnost in blaginjo v prihodnje treba vlagati v storitve splošnega pomena, javne izobraževalne sisteme ter visokošolsko izobraževanje, raziskave in inovacije (npr. Obzorje Evropa).

V Bruslju, 16. julija 2025

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Oliver RÖPKE